Марија Јовановић

БЛАГОЈЕ ЈОВОВИЋ
ЖИВОТ СРПСКОГ ЈУНАКА

Уредник
Зоран Колунција

Марија Јовановић

БЛАГОЈЕ ЈОВОВИЋ

ЖИВОТ СРПСКОГ ЈУНАКА

ПРОМЕТЕЈ
Нови Сад

После педесет година
лутања и изгнанства,
вратио се у своју земљу –
стар, али уздигнуте главе.

УВОД

У овој књизи желим да прикажем свакодневни живот хероја који ће заувек остати у срцима Срба због своје оданости, емпатије и храбрости. Тај човек је Благоје Јововић. Један историјски догађај открива херојске квалитете овог Србина: организовање и извршење атентата на Анта Павелића, поглавника Независне Државе Хрватске (НДХ), који је водио ову марионетску државу нацистичке Немачке од 1941. до 1945. године. У ноћи између 9. и 10. априла 1957. године, уочи 16. годишњице оснивања НДХ, Благоје Јововић је два пута пуцао на Павелића у Ломас дел Паломар, у провинцији Буенос Ајрес у Аргентини.

Окружни суд у Загребу је 10. јула 1951, под бројем 124/51 сачинио оптужницу против Анта Павелића, по члану 35, став 5. Закона о кривичном поступку и члану 11 Закона о Државном тужилаштву. У оптужници је забележено да је др Анте Павелић, син Мила и Марије, рођене Сојат, рођен 14. јула 1889. у Брадини, општина Коњиц. У одељку А истакнуто је да су оптуженог Анта Павелића, тј. шефа фашистичке терористичке организације „Усташе“, основане у иностранству, након окупације Југославије априла 1941. године, Хитлер и Мусолини поставили као шефа (поглавника) квислиншког покрета, тзв. Независне Државе Хрватске (НДХ).

Априла 1941, Павелић лично је наредио стварање и учествовао у организацији и деловању система концентрационих логора. По Павелићевом наређењу, основана су два велика концентрациона логора у Јасеновцу и Старој Градишки, девет логора за децу: у Лобору, Јабланцу код Јасеновца, у Млаки и у Брошћици, у Уштици, у Старој Градишки, у Јастребарском и у Горњој Ријеци. Затим, још три логора за Јевреје и Србе у Копривници, Пагу и Тењу и на десетине других

логора, као што су Госпић, Крушчица, Лобор-град, Ђаково, за жене и децу и други. Уживао је у злостављањима која је чинио над Србима, Јеврејима и Ромима. У оптужници је детаљно описан рад концентрационих логора. Павелић лично је Вјекославу Максу Лубурићу, заповеднику свих логора, наредио да погуби све протеране људе који су одлуком усташке полиције упућени у логор на три године. Начини на који су људи мучени и стрељани у овим логорима били су следећи: вађење очију, одсецање ушију и носа, мучење врелим гвожђем и паљење коже, силовање жена, убијање секирама и ножевима, забијање ексера у лобању, пререзивање гркљана, бацање живих људи у реку који би имали за себе везано камење, изгладњивање, намерно ширење полно преносивих и других болести, убијање отровним инјекцијама, убијање маљем, вађење нерођене деце из распорених утроба трудница, бацање деце у вис па дочекивање на бајонет и друге свирепе методе које нормалан ум не може ни да замисли… Имали су и специјалне ножеве за брзо клање – србосјеке, које су користили у такмичењу ко може заклати више Срба у једном дану, или неком другом временском оквиру. Мученички и свирепо су страдали и убијани Срби.

Од 1946. године, огроман број усташких имиграната почео је да стиже у Аргентину, углавном пацовским каналима, организованим из Ватикана. Титова влада, преко своје амбасаде у Аргентини, била је потпуно свесна ситуације. Амбасадор Франц Пирк је почео да шаље писма и белешке разним аргентинским министарствима тражећи екстрадицију неколико ратних злочинаца. Што се тиче југословенске имиграције, Перон је именовао Бранка Бензона за поверљивог саветника. Бензон је, иначе, био министар Независне Државе Хрватске и хрватски амбасадор у Трећем рајху.

Важно је знати како су и аргентинска савезна полиција и полиција Вртног града Ломас дел Паломар поступале према Анту Павелићу када је његово боравиште било већ потпуно познато. Павелић је био рањен са два метка, и у критичном стању, у каквом је био, не би могао да побегне пред очима аргентинских снага безбедности без њихове сарадње. Од тренутка када се Павелић вратио кући из Сиријско-либанске болнице, давао је интервјуе разним медијима, оптужујући комунисте за напад. 12. апри-

ла 1957. године. Тако је и новинар листа *Ла Пренса* интервјуисао Павелића у његовој кући. За време интервјуа, један усташа је ушао у Павелићеву кућу поздрављајући га нацистички, са подигнутом руком, што је веома изненадило новинара. Павелић је испричао да га је, када је изашавши из аутобуса број 5 – након путовања возом од Буенос Ајреса до станице Касерос – прошетао до своје куће, само неколико метара од његовог улаза, један мршав човек, висок око 1,70 м, са качкетом, два пута упуцао.

У данима након напада, разни медији су оптуживали Павелића да је формирао ударне трупе да пале цркве и аргентинску заставу на улицама пре Пероновог пада. Такође су извештавали о злочинима које је Павелић починио током Другог светског рата као Хитлеров и Мусолинијев лојални слуга.

Било је бројних захтева за екстрадицију Павелића и безбројних извештаја који детаљно описују његове активности у жандармерији, ваздухопловству, морнарици и федералној полицији, још од 1956. године.

Док су министарства и судови размењивали безбројне депеше и документа, Павелић је нестао пред свима, без видљивих потешкоћа. Анте Павелић је побегао у Мадрид, у Шпанију, али тамо више није имао привилегије које је уживао у Аргентини. Једноставно, Франко се није осећао пријатно због овог скандала.

Та два метка, која лекари нису могли да изваде због ризика приликом операције изазваних његовим дијабетесом, полако су га тровала све до његове болне смрти, 28. децембра 1959. године, скривеног у Мадриду под заштитом диктатора Франциска Франка. Чак ни Павелићев усташа, командант концентрационог логора Јасеновац, Макс Лубурић, који је живео у Валенсији, није присуствовао његовој сахрани у децембру 1959. године.

Благоје се вратио кући, у Црну Гору, крајем 1998. године, након што су му јавили да му је рођени брат Вељко преминуо, да би присуствовао четрдесетодневном парастосу. Прошло је педесет и четири године од тренутка када је Благоје напустио своју земљу, као двадесетдвогодишњи младић.

Ка Старом континенту кренули смо моја мајка Глади, мој отац Благоје и ја 10. децембра 1998. Благоје је био пун стрепње и помешаних осећања. Уместо да се радује што ће видети своје рођаке, браћу, кумове, комшије, пријатеље и свој родни крај, он је

био тужан због тога што није успео да са рођеним братом проведе више времена у овоземаљском животу. Одрастали су заједно, а њиховог средњег брата, Димитрија, убили су 1944. године непријатељи Цркве Божије који су покушавали да спале и оближње манастире Острог и Ждребаоник у којима су чудотворне мошти Св. Василија Острошког и Св. Арсенија Сремца.

Након Благојеве исповести митрополит Амфилохије је рекао како он сматра да се то мора обелоданити и, уз Благојеву сагласност, позвао је медије да открије истину о догађајима који су се одвили у ноћи између 9. и 10. априла 1957. године у Вртном градићу Ломас дел Паломар. Касније је митрополит Амфилохије држао парастос Благојевом брату Вељку на породичном гробљу Јововића у родном Косићу.

Никада нећу заборавити тај залазак сунца у манастиру Острог, лице мог оца, његове речи када нам је истог поподнева, заједно са малом групом рођака, испричао истину која је дуго чувана у његовом срцу и сећању. Његов живот је велики извор инспирације за визуелне уметнике, композиторе, музичаре, писце и епске песнике, као и филмске сценаристе и редитеље. Године 2026. биће завршен филм о Благоју Јововићу, режиран и продуциран у Србији, под називом *Рука правде*. Овај филм ће сигурно бити приказан широм света и, надамо се, скренути пажњу јавности на злочине које је починио Анте Павелић као поглавник Независне Државе Хрватске од 1941. до 1945. године, и додатно осветлити живот и дело Благоја Јововића, српског хероја из Бјелопавлића кога с правом називају Милошем Обилићем нашег доба.

Наравоученије: треба знати шта нам се дешавало, да се не заборави, како се не би исте грешке поновиле нашим потомцима.

Благоје у манастиру Острог, децембар 1998.

Једно од ӣрвих месӣа које је Блаӣоје, ӣо доласку у Црну Гору, ӣосеӣио био је манасӣир Осӣроӣ, једно од ӣоследњих на ком је боравио ӣоком раӣа. Блаӣоје је ӣоӣ ӣойоднева уӣознао миӣроӣолиӣа Амфилохија коме је исӣоведио ӣајну коју је ӣолико ӣодина ревносно чувао и живео са њом.

ДЕТИЊСТВО И ПОРОДИЦА

